

Pensionspolitiskt principprogram för Medborgerlig Samling

Antaget av partistämman 2021-09-18

Bakgrund

Den allmänna pensionen i Sverige består av två huvuddelar. *Inkomstpensionen* är den helt dominant delen, som finansieras genom att alla förvärvsarbetande betalar in till systemet i takt med utbetalningarna. Den andra, mindre delen utgörs av *premiépensionen*, som består av över tid avsatta medel, vilka sätts i premiepensionsfonder.

Utöver den statliga pensionen, har tjänstepension som betalas in enligt kollektivavtal eller individuella anställningsavtal fått en stor betydelse i Sverige som privatfinansierat tillägg. Vidare kan enskilda givetvis pensionsspara därutöver i olika former.

Den allmänna pensionen ska, enligt ursprungstanken, vara beroende av hur mycket den enskilde har tjänat och betalat in till systemet under sin yrkesverksamma tid. Man erhåller pensionsrätt genom att förvärvsarbeta och betala sociala avgifter. Dock är det i praktiken så att det är de som förvärvsarbetar som rent faktiskt finansierar utbetalningarna till dem som är pensionärer vid varje given tidpunkt. Det sker alltså inte någon fondering av pengarna. Vidare har det svenska pensionssystemet den så kallade "bromsen", som ger en möjlighet för staten att justera pensionsutbetalningarna vid ekonomiska konjunkturedgångar.

Den allmänna, statliga pensionen har blivit alltmer svåröverskådlig och invecklad. Personer som inte har förvärvsarbetat i Sverige, eller endast har arbetat i liten omfattning, ges rätt till *garantipension*. Detta är ett bosättningsbaserat stöd som är beroende av hur länge personen har bott i Sverige före 64 års ålder. Många i denna kategori har därutöver rätt till *bostadstillägg* och *äldreförsörjningsstöd*, för att täcka upp för låg garantipension.

Från och med hösten 2021 har dessutom en ny pensionsförmån, kallad *inkomstpensionstillägg*, införts för att höja pensionen för somliga som annars får en väldigt låg pension, trots lång tid i yrkeslivet.

Problem – har vi pension eller försörjningsstöd?

När beskattning av pensionsinkomster läggs till det ganska invecklade och ofta behovsprövade systemet, blir utfallet många gånger att den allmänna pensionen inte alls är grundad på vad personen har betalat in under sitt yrkesliv. Skillnaden mellan den som har jobbat från ungdomsåren till dess att kroppen började säga ifrån och den som inte har jobbat en dag i Sverige kan plötsligt bli försvinnande liten.

Inkomstpensionstillägget syftar visserligen till att ändra på detta, men problemet kvarstår: Den allmänna pensionen har fått drag av att i grunden vara ett allmänt, behovsprövat försörjningsstöd.

Vid en internationell jämförelse är de svenska pensionerna påfallande låga i förhållande till pensionärernas inkomster under deras yrkesliv. Många blir förhållandevis fattiga vid pensioneringen. Systemet levererar inte enligt de välfärdsloften som staten har utställt,

vilket kan komma som en chock för många den dagen man ska pensionera sig. Framtida generationer riskerar att få en ännu lägre allmän pension jämfört med tidigare lön.

Ett annat problem med det svenska pensionssystemet, vilket för all del även gäller i många andra länder, är att befolkningen blir ytterst beroende av politikerna och politiska beslut. De som är yrkesarbetande skickar in enorma summor till staten i förhoppningen att få tillbaka en god pension när den dagen kommer. Allt hänger dock på våra politiker. Sedan pensionsuppgörelsen 1995 har det hetat att pensionssystemet ska hållas fritt från dagspolitik och utspel i valrörelser, men det finns givetvis inga garantier för det. Dessutom finns det tecken på att systemet håller på att politiseras genom exempelvis införandet av inkomstpensionstillägget. Tillägget var säkerligen välbehövligt, men problemet är att systemet blir alltmer en produkt av löften till grupper och inte en transparent, förutsägbar ordning varigenom man får den pension som man har tjänat in.

Till detta kommer att Sverige är ett av de få länder som inte stimulerar eget pensionssparande. I stället har skuldsättning stimulerats genom avdragsreglerna och från politiskt håll ges det signaler om att eget sparande och egen förmögenhetsmassa kan komma att beskattas.

Principer för ett nytt borgerligt pensionssystem

Medborgerlig Samling menar generellt att politikerväldets tid är över och medborgarens tid är kommen – så även inom pensionsområdet. Vi bör stegvis gå mot ett system som är mer decentraliserat och robust, där varje enskild person både ges mer makt över och ett utökat ansvar för den egna pensionen. Pensionssystemet ska inte bli ett allmänt försörjningsstöd – yrkesarbete, skattebetalning och eget sparande måste alltid löna sig. Den statliga delen av systemet bör stegvis minska i omfång, till förmån för det egna sparandet i olika former. Så skapas ökat välstånd och ökad trygghet för våra pensionärer.

Följande långsiktiga, principiella reformer bör efter noggranna utredningar genomföras:

- Minska stegvis inbetalningen till den statliga inkomstpensionen genom sänkta sociala avgifter och stäng helt nya inbetalningar till det centraliserade premiepensionssystemet. Det sistnämnda mönstras stegvis ut helt och hållet. De besparingar som var och en har tillgodo behålls givetvis, men nya insättningar upphör enligt detta reformförslag.
- Använd utrymmet som uppstår genom de sänkta sociala avgifterna till att stimulera enskilt pensionssparande. De exakta formerna för detta behöver utredas närmare för att säkra ett ansvarsfullt och långsiktigt pensionssparande, samtidigt som enkelhet och skattemässig neutralitet mellan olika sparformer bibehålls.
- Tillse att den kvarvarande statliga inkomstpensionens relation till förvärvsinkomster under yrkeslivet stärks. Det ska löna sig att ha arbetat.

- Pensionspoäng ska kunna delas mellan makar.
- Inför ett efterlevandeskydd för makar i den statliga inkomstpensionen på samma sätt som idag finns för premiepensioner med efterlevandeskydd.
- Avskaffa bostadstillägget och äldreförsörjningsstödet. Garantipensionen bibehålls i någon form och får rollen som en låg grundpension, för att undvika fattigdom och överlastning av socialtjänsten. Genom avskaffandet av bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd blir skillnaden mellan å ena sidan garantipension och å andra sidan inkomstpension + tjänstepension och eget sparande för den som har arbetat ett yrkesliv i Sverige avsevärd. Personer som inte har förvärvat arbetat på ena funktionshinder erhåller inkomstpension genom att inkomster i form av socialförsäkringar ger pensionspoäng.
- Genom Medborgerlig Samlings migrationspolitik ska anhöriginvandring minska till ett minimum och endast vara möjlig om försörjningen av den anhörige är säkrad. Bosättningsperiod i ett tidigare hemland ska inte få tillgodoräknas som försäkringsperiod för pension eller som försäkringsperiod för grundskyddet inom sjukersättning och aktivitetsersättning.
- Genom att pensionssystemet blir mer individualiserat, blir frågan om allmän pensionsålder mindre betydelsefull. Människor blir äldre och allt fler är vid god vigör vid 65-68 års ålder, samtidigt som man besitter massor av erfarenhet och kompetens. En naturlig följd är att den som så önskar får möjlighet att arbeta upp till en högre ålder, anpassat efter var och ens förmåga och gärna med viss avtrappning i arbetstid.

Den presenterade pensionsreformen är långsiktig och kommer att skapa ett mer robust system, vars största del inte längre är i händerna på politikerna. Det ökade enskilda sparandet innebär också att efterlevande anhöriga får ett betydligt starkare skydd genom arv och förmånstagarförordnande, vilket inte kan uppnås genom den allmänna pensionen.

Förbättringar av pensionärers villkor här och nu – höjt, enhetligt grundavdrag

Medborgerlig Samling vill införa ett grundavdrag på 100 000 per år för alla. Ett sådant grundavdrag gör mest skillnad för låginkomsttagare, vilket många pensionärer får räknas som. Avdraget kan införas omgående genom Medborgerlig Samlings allmänna skatte- och finanspolitik, utan att några reformer av pensionssystemet behöver göras.

Sammanfattning

Dagens statliga pensionssystemets bäst föredatum har löpt ut. Den otrygghet som många upplever genom att ha lagt hela sin försörjning i politikernas händer bör förbytas i den trygghet och möjlighet att planera som ett större enskilt ansvar och sänkt skatt för att kunna ta det ansvaret innebär. Samtidigt kan inte staten helt rulla tillbaka från pensionsområdet. En minskad, enkel och inkomstrelaterad pension bör finnas, samt en garantipension.

Reformerna är långsiktiga och kommer att ta tid att genomföra fullt ut. För att snabbt förbättra villkoren för samtliga låg och medelinkomsttagare, föreslår Medborgerlig Samling ett allmänt årligt grundavdrag på 100 000 kr för alla, innebärande att de första 8 333 kronorna per månad är skattefria.

Det är på tiden att en borgerlig, liberalkonservativ modell för pensionssystemet presenteras och drivs i svensk politik! Detta principprogram är ett första steg.